

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยเป็นสังคมที่กำลังพัฒนา ความเจริญก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีจำเป็นต้องดำเนินไปควบคู่กับการทำงานอย่างมีระบบ การทำงานที่ไม่มีระบบนั้นสังคมต้องมีระเบียบวินัย แต่จากการศึกษาของเมียร์เดิล (Myrdal 1970 : 705) กลับพบว่า "การขาดวินัยทางสังคมเป็นลักษณะอย่างหนึ่งของประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งมีส่วนทำให้ประเทศพัฒนาไม่ได้ผลเท่าที่ควร" ดังนั้นการมีระเบียบวินัยจึงเป็นสิ่งสำคัญในสังคมดังกล่าวของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช (2519 : 10, 16) ว่า

สังคมทุกระดับจำเป็นต้องมีระเบียบและกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นแนวยึดถือปฏิบัติของบุคคลในสังคม ทั้งนี้เพราะระเบียบและกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นหลักประกันความสงบสุขของสังคมตามบุคคลในสังคมยึดถือปฏิบัติตาม แต่ตามบุคคลในสังคมพากันละเมิดระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับของสังคมแล้ว สังคมนั้น ๆ ย่อมประสบกับความวุ่นวาย ไม่มีความมั่นคง เกิดความอ่อนแอในการที่จะรักษา และสร้างความก้าวหน้าของสังคมให้ได้ดี

เมื่อพิจารณาสังคมในระดับโรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงแต่ให้ความรู้ แต่ยังต้องเสริมสร้างพฤติกรรมอันพึงปรารถนาแก่นักเรียน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ โรงเรียนจึงต้องมีหน้าที่ดูแล ควบคุม ป้องกัน และแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนด้วย ดังที่อีตันและคณะ (Eaton and others 1956 : 350) ได้กล่าวว่า "โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งของสังคม ซึ่งควรควบคุมแก้ไขและป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนซึ่งวางแนวทางให้นักเรียนมีการปรับตัวที่ดี อันจะทำให้สามารถลดจำนวนพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในด้านความประพฤติของนักเรียนได้" ดังนั้นข้อบังคับต่าง ๆ จึงถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม ควบคุม ปรับปรุง และแก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน ข้อบังคับที่กำหนดขึ้นใช้กับนักเรียน ก็คือระเบียบที่นักเรียนพึงปฏิบัติซึ่งมีหลายประเภท เช่น ระเบียบทั่วไป ระเบียบการยื่นขอใบประเมินผล ระเบียบการลา

เป็นต้น แต่ระเบียบที่ว่าด้วยการปฏิบัติตนของนักเรียนนั้น นับเป็นหัวใจของการปรับพฤติกรรม นักเรียนให้เป็นที่พึงปรารถนาของสังคม ซึ่งแต่ละโรงเรียนอาจมีรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ กันออกไปบ้าง แต่เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ก็จำแนกได้เป็น 3 หมวด คือ ระเบียบการแต่งกาย ระเบียบความประพฤติ และระเบียบในชั้นเรียน โดยถือว่าการประพฤติตามระเบียบนั้นก็คือวินัยของนักเรียนนั่นเอง

เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงฉบับที่ 2 กล่าวถึงเรื่องการแต่งกายและความประพฤติไว้อย่างกว้าง ๆ เรื่องการแต่งกายมีกล่าวถึงเรื่องผมและการใช้เครื่องสำอางเท่านั้น ส่วนเรื่องความประพฤติจะมีระเบียบวางไว้หลายข้อ แต่รายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ แล้วแต่ว่าโรงเรียนใดเห็นสมควรจะกำหนดขึ้นเป็นระเบียบของโรงเรียน ซึ่งโดยปกติแล้วมักจะมีระเบียบความประพฤติในชั้นเรียนร่วมอยู่ด้วย ทั้งประเภทที่กำหนดและไม่กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้เพราะการควบคุมความประพฤติ นั้นจะเน้นที่วินัยของนักเรียนในทุกสถานที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชั้นเรียนซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาความรู้วิชาการของนักเรียน

ปัญหาที่น่าศึกษาคือ เมื่อแต่ละโรงเรียนวางกฎระเบียบขึ้นไว้กับนักเรียนนั้น ปัจจุบันนักเรียนมีความขัดทางวินัย เกิดขึ้นหรือไม่ ปัญหาทางวินัยเรื่องใดที่เกิดขึ้นมากที่สุด และได้มีการแก้ไขปัญหานั้นด้วยวิธีการใดบ้าง ซึ่งยังไม่มีผู้วิจัย และเป็นที่น่าสนใจว่า กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ. 2515 (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมพลศึกษา 2516 : 45-46) มีใจความข้อหนึ่งว่า

การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษาหรือครู อาจารย์ที่หัวหน้าสถานศึกษามอบหมายที่จะดำเนินการ ตามความเหมาะสมดังต่อไปนี้

1. การวากกล่าวตักเตือน
2. เขียน
3. ทำทัณฑ์บน
4. สั่งพักการเรียน
5. ให้ออก
6. คัดชื่อออก

ตามสภาพความเป็นจริงของการแก้ปัญหา ปัญหาแต่ละเรื่องจะมีวิธีการแก้ไขไม่เฉพาะเพียง 6 วิธีดังกล่าวเท่านั้น แต่ยังมีวิธีอื่นที่โรงเรียนต่าง ๆ นำมาใช้อีก ซึ่งพอรวบรวมได้เป็น 11 วิธีคือ ส่งฝ่ายแนะแนว ตัดคะแนนความประพฤติ ทำโทษทางวาจา เชิญผู้ปกครองมาพบ ทำโทษทางกาย ภาคทัณฑ์ ทำทัณฑ์บน พักการเรียน ให้ออก คัดชื่อออก และวางเฉย

อย่างไรก็ตามการแก้ปัญหาทางวินัยของนักเรียนด้วยการลงโทษ ยังเป็นวิธีการที่มีข้อโต้แย้งอยู่มาก นักจิตวิทยาหลายท่านเห็นว่าการลงโทษเป็นวิธีที่ไม่เหมาะสม ในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เพราะการลงโทษเป็นการระงับพฤติกรรมเพียงชั่วคราวเท่านั้น เมื่อหยุดการลงโทษพฤติกรรมนั้นอาจปรากฏขึ้นมาอีก ดังที่ทวีป ปรีชา (2519 : 2) ได้ให้ความเห็นว่า "ทางโรงเรียนควรจะหลีกเลี่ยงการลงโทษนักเรียน เพราะการลงโทษนั้นก่อให้เกิดความเก็บกด (Repression) ความขัดเคืองใจ (conflict) และความคับข้องใจ (Frustration) ขึ้นแก่นักเรียนผู้ถูกลงโทษ นอกจากนี้แล้วการลงโทษยังเป็นการยับยั้งความเจริญงอกงามของผู้ถูกลงโทษด้วย" แต่อเนกกุล กรීแสง (2517 : 178) ได้ให้ความเห็นในทางตรงข้ามว่า "ครูจำเป็นต้องใช้การลงโทษ เพราะการลงโทษมีส่วนช่วยยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง และมีส่วนช่วยบังคับให้เด็กทุกคนพยายามแสดงพฤติกรรมที่ดีงาม" และสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันการลงโทษยังเป็นวิธีแก้ปัญหาดังวินัยของนักเรียนที่ยังใช้กันอยู่เสมอ ดังที่ จรรยา สุวรรณพิศ (2515 : 52) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า "สภาพความเป็นจริงในห้องเรียนปัจจุบัน ครูไทยยังนิยมใช้การลงโทษเป็นเครื่องมือในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กไทย เพราะถือคติโบราณที่ว่า "ไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก" และ "รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี" เมื่อมีความเห็นแตกต่างกันเป็นหลายฝ่าย เช่นนี้ จึงเป็นที่น่าสงสัยว่าสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาทางวินัยของนักเรียน ซึ่งมีอยู่หลายฝ่ายด้วยกันนั้น จะมีความเห็นในการแก้ปัญหาดังกล่าวแตกต่างกันอย่างไร หรือไม่

แม่บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับระเบียบวินัยของนักเรียนจะมีหลายกลุ่ม เช่น ผู้บริหาร คณะครูอาจารย์ฝ่ายปกครอง สารวัตรนักเรียน สมาคมผู้ปกครอง และครู เป็นต้น แต่บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาทางวินัยของนักเรียนก็คือ ครู-อาจารย์ในโรงเรียน ผู้ปกครอง และนักเรียน ทั้งนี้เพราะครู-อาจารย์เป็นผู้ที่ทำหน้าที่เฝ้าระเบียบและแก้ไขความผิดทางวินัยของนักเรียน จึงมีอิทธิพลโดยตรงต่อนักเรียนดังที่เจอร์ซิลด์ (Jersild

1๙57 : 277) กล่าวว่า "บุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในโรงเรียน และเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในโรงเรียนเท่า ๆ กับพ่อ แม่อิทธิพลต่อเด็กในบ้านคือ ครู" โดยเหตุที่ครูเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียน เป็นผู้พบปัญหาทางวินัยของนักเรียนโดยตรงเมื่ออยู่ในโรงเรียน ขณะที่ผู้ปกครองเป็นผู้พบปัญหาเมื่อนักเรียนอยู่บ้าน หรือรับทราบปัญหาของนักเรียนเมื่อทางโรงเรียนแจ้งไป ดังนั้นผู้ปกครองจึงเป็นบุคคลที่มีหน้าที่โดยตรงในการรับผิดชอบต่อความประพฤติและการรักษาวินัยของนักเรียน ทั้งยังต้องรับผิดชอบในการหาทางป้องกันหรือแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน ด้วยหน้าที่ตามสภาพสังคมและตามที่กฎหมายกำหนด ดังความในข้อ 7 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 132 (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมพลศึกษา 2516 : 40) ความว่า

ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่มาหรือไม่ให้สัญญาว่าจะอบรมสั่งสอนและควบคุมนักเรียนหรือนักศึกษา... ให้ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไปมีอำนาจออกหมายเรียกบิดามารดาหรือผู้ปกครองมาว่ากล่าวตักเตือนหรือเรียกประกันทัณฑ์บนว่า จะปกครองดูแลมิให้นักเรียนหรือนักศึกษาฝ่าฝืนเช่นนั้นอีก โดยอาจกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี หากผิดทัณฑ์บนให้ปรับได้ไม่เกินห้าร้อยบาท

นอกจากครู-อาจารย์ และผู้ปกครองแล้ว บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงซึ่งมีอาจจะมีมองข้ามได้คือ นักเรียน เพราะนักเรียนเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระเบียบในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติตามระเบียบ และ "ระเบียบที่เหมาะสมที่สุดนั้นจะต้องให้นักเรียนมีโอกาสเสนออภิปรายและเห็นชอบ นักเรียนจึงพร้อมปฏิบัติตาม" (กาญจนา หาสิตพันธ์ุ 2510 : 193) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำความเห็นของนักเรียนมาเปรียบเทียบด้วย

เมื่อพิจารณาปัญหาทางวินัยของนักเรียนพบว่า ปัญหามักเกิดขึ้นในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ดังผลการวิจัยของอีตันและคณะ (Eaton, and others 1๙56 : 350-357) ซึ่งให้เห็นว่า เด็กที่กำลังเรียนในระดับมัธยมศึกษามีการฝ่าฝืนกฎข้อบังคับมากกว่าในระดับอื่น ๆ ถ้าไม่เร่งแก้ไขทันท่วงทีก็เสี่ยงเสียแต่เนิ่น ๆ อาจทำให้เกิดปัญหารุนแรงมากขึ้นในอนาคต ดังที่เคยเป็นข่าวเร็ว ๆ นี้ว่า "จากการศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กวัยเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับ 1-6 ซึ่งมีอายุระหว่าง 13-19 ปี เป็นเพศชาย 4๙4 ราย เพศหญิง 1๙3 ราย พบว่ามีพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับรุนแรงที่สุด และรุนแรงมากประมาณ 15%

(ชารงค์ ทัศนาวุฒิสี, สัมภาษณ์) ซึ่งเป็นเพราะนักเรียนในระดับนี้กำลังอยู่ในวัยรุ่นซึ่งเป็น "วัยสำคัญที่สุดของคนเรา" เพราะเป็นวัยที่อยากรู้อยากทำ อยากรองดู ไม่ยอมเชื่อคนอื่นง่าย ๆ " (สุโท เจริญสุข 2520 : 104) และยังเป็นวัยที่ "พัฒนาการของร่างกายและอารมณ์เปลี่ยนแปลงอย่างมากและรวดเร็วจากการทำงานของต่อมเพศ เป็นผลให้พัฒนาการทางสังคมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย จึงเป็นวัยที่อาจจะเกิดความขัดข้องใจกับผู้ใหญ่ เช่น พ่อแม่ และครูได้ง่าย" (พยอม อิงคตานุวัฒน์ 2522 : 74) อนึ่งเมื่อพิจารณาสภาพแวดล้อมสังคมซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า "สังคมและบุคคลที่อยู่แวดล้อมตัวเด็ก จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของเด็กทางหนึ่ง โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา" (Johnson 1960 : 120) โดยเฉพาะเมืองหลวงดังเช่นกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสภาพแวดล้อมแตกต่างไปจากเมืองอื่น ๆ อย่างชัดเจน เนื่องจาก "กรุงเทพมหานครเป็นเมืองเอก (Primate City) ของประเทศ เป็นศูนย์กลางของการปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษา การคมนาคม ฯลฯ จนกล่าวได้ว่ากรุงเทพมหานครคือประเทศไทย" (ไชยยศ เหมะรัชตะ 2526 : 34)

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของสภาพปัญหาทางวินัยของนักเรียนและวิธีแก้ปัญหานั้นเป็นอย่างดี ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาทางวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบข้อคิดเห็นของครูผู้ปกครอง และนักเรียนเกี่ยวกับวิธีแก้ปัญหาวินัยของนักเรียนด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาข้อคิดเห็นในวิธีแก้ปัญหาวินัยของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน
3. เปรียบเทียบข้อคิดเห็นในวิธีแก้ปัญหาวินัยระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับวินัยในโรงเรียนเป็นปัญหาของความแตกต่างทางสรีรวิทยา และจิตวิทยา ระหว่างนักเรียนซึ่งอยู่ในวัยหนึ่ง กับครูหรือคนอื่นที่อยู่ในอีกวัยหนึ่ง และความแตกต่างนี้ก็เป็นเรื่องยากที่จะทำให้คนทั้งสองวัย เข้าใจซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ 2520 : 47) ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า

1. ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับวิธีแก้ปัญหาวินัย แตกต่างจากครูและ ผู้ปกครอง
2. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับวิธีแก้ปัญหาวินัย ไม่แตกต่างจากผู้ปกครอง

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะครู ผู้ปกครอง และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2528
2. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะวินัยของนักเรียนด้านการปฏิบัติตน ซึ่งมี 3 หมวด คือ หมวดระเบียบการแต่งกาย หมวดระเบียบความประพฤติ และหมวดระเบียบในชั้นเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. โรงเรียนประเภทเดียวกัน คือประเภทโรงเรียนหญิง ประเภทโรงเรียนชายและประเภทโรงเรียนสหศึกษา มีสภาพปัญหาทางวินัยของนักเรียนคล้ายคลึงกัน
2. คำตอบที่ได้จากแบบสอบถามเป็นคำตอบที่แสดงถึง
 - 2.1 ปัญหาทางวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ครูพบว่า เกิดขึ้นจริงในโรงเรียนที่สอนอยู่
 - 2.2 ข้อคิดเห็นที่แท้จริงของครู ผู้ปกครอง และนักเรียนในวิธีแก้ปัญหาวินัยของนักเรียน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ครู หมายถึง ครู-อาจารย์ที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2528

นักเรียน หมายถึง บุคคลที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2528

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดามารดาและบุคคลผู้ซึ่งรับนักเรียนไว้ในความปกครองหรืออุปการะเลี้ยงดู หรือบุคคลที่นักเรียนนั้นอาศัยอยู่ด้วย

ระเบียบ หมายถึง ข้อบังคับของโรงเรียนที่ว่าด้วยเรื่องการแต่งกาย ความประพฤติ และเรื่องเกี่ยวกับการเรียนในชั้นเรียน ทั้งที่กำหนดและไม่ได้กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร

วินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน

วิธีการแก้ปัญหาทางวินัยของนักเรียน หมายถึง วิธีที่ใช้ในการแก้ปัญหา เมื่อ นักเรียนมีพฤติกรรมหรือการแสดงออกที่ผิดวินัย แบ่งออกเป็น 11 วิธีคือ ส่งฝ่ายแนะแนว ตัดคะแนนความประพฤติ ทำโทษทางวาจา เชิญผู้ปกครองมาพบ ทำโทษทางกาย ภาคทัณฑ์ ทำทัณฑ์บน พักการเรียน ให้ออก คัดชื่อออก และวางเฉย

ทำโทษทางวาจา หมายถึง การว่ากล่าวตักเตือน การตำหนิ การคาดโทษ

ทำโทษทางกาย หมายถึง การทำโทษให้เจ็บหรือเมื่อยล้าทางกาย เช่น การตี การให้เชกโต๊ะ การให้วิดพื้น เป็นต้น

ภาคทัณฑ์ หมายถึง การเรียกผู้ปกครองมารับทราบการประพฤตินักเรียนของนักเรียน โดยมีข้อแม้ห้ามทำผิดอีก

ทำทัณฑ์บน หมายถึง การเรียกผู้ปกครองมารับทราบและรับรองการทำทัณฑ์บน โดยห้ามทำผิดอีกอย่างเด็ดขาด มิฉะนั้นจะมีการลงโทษอย่างร้ายแรง

พักการเรียน หมายถึง การให้นักเรียนหยุดเรียนเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่อง

ให้ออก หมายถึง การเชิญผู้ปกครองมาล่านักเรียนออก โดยทาง
โรงเรียนออกไปสุทธิให้

คักชื่อออก หมายถึง การให้ออกแต่โรงเรียนไม่ออกไปสุทธิให้

ปัญหาทางวินัย หมายถึง ปัญหาทางวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษา เขต-
กรุงเทพมหานคร

วิธีแก้ปัญหา หมายถึง วิธีแก้ปัญหาทางวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษา เขต-
กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาทางวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียน
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2528 ซึ่งจะนำไปเป็น
แนวทางในการวางกฎระเบียบ และพิจารณาวางบทลงโทษให้แก่โรงเรียน เมื่อ
นักเรียนทำผิดวินัยต่อไป

2. เป็นข้อมูลประกอบการแนะแนว การให้คำปรึกษาและการประสานงาน
ระหว่างครู ครูฝ่ายปกครอง ครูแนะแนว และผู้ปกครอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย